

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Sub semnul lui August

Ca într-un vast amfiteatru al veștii, sub semnul lui August, am intrat în conul de iza al marilor noastre sărbători naționale. Măria respiră în sănătate și, cum e și firesc, în calendarul muncii și creației sale de fiecare zi adaugă noi fapte care poartă pe ceea ce este timp de înnoitoare și vie izbândă, trecind spre pragul celui mai de seamă moment al său din istorie cu lumina și căldura unui adevăr pe care, în toată simplitatea și măreția sa, îl purtăm fiecare în inimă și în conștiință.

Curând se vor împlini 37 de ani de la revoluția de eliberare a țării și națională, antifascistă și antiimperialistă, anti care, pe traciul lor glorios, au însemnat tot aștea trepte în devenirea socialistă și comunistă a patriei, un piedestal mareț pe care se poate privi și vedea ce înseamnă libertatea și independența unui întreg popor, care este sensul profund al muncii și creației sale, arhitectura de nobilitate extracție politică și socială a propriei sale dezvoltări. S-au împlinit în acest an șase decenii de la fătura partidului nostru comunist și, în relație directă cu acest memorabil eveniment, realitatea vie, dinamică pe care o trăim, dobândește o paletă de semnificații și mai mari. Și anume, conștiința celui adevăr hotărâtor potrivit căruia actul revoluționar de la 23 August 1944, inspirat și condus de către partid, încununa de fapt o logică a istoriei înseși și că, din perspectiva a tot ceea ce avem să realizăm, să cu putere marea și inepuzabilă încredere în cel ce și-a asumat destinele libertății și fericirii, ale demnității noastre naționale, fiind una cu aspirațiile și idealurile cele mai înalte ale patriei și ale poporului, centrul său vital.

O nouă calitate a muncii și vieții, o nouă calitate a tuturor demersurilor existențiale noastre politice și sociale caracterizată printr-un anumit moment și se constituie, programatic, în însăși cartea noastră de vizită din actuala etapă de

dezvoltare, în acest cel dintâi an al cincinalului în care avem de îndeplinit obiective de fond, esențiale, stabilite de către cel de-al XII-lea Congres al partidului. Astfel încât, sub semnul lui August, trăiesc semnele îneseli ale muncii, ale angajării noastre și mai puternice în realizarea marilor opere pe care și-au propus-o partidul și țara, întregul popor. O atmosferă de muncă și de creație se resimte în tot și emană ca spirit și criteriu de existență din însuși exemplul celui ce ne conduce în fruntea partidului și statului, din neobosită și laborioasă, permanentă sa activitate. Acesti ultimi 18 ani stau de fapt mărturie în această privință și fac în fiecare zi dovada unei experiențe de cel mai larg interes. Nu mai departe, de pildă, decât chiar în acest final de săptămână, vizita de lucru pe care a efectuat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu într-unul din județele țării, cuvântarea sa rostită la marea adunare populară din municipiul Tulcea. Cea ce subliniază în acest prilej secretul general al partidului poate defini un ansamblu de preocupări care sînt evidente azi pentru fiecare localitate: „Congresul al XII-lea al partidului a trasat un minut program de dezvoltare a patriei noastre în noua etapă, stabilind ca obiectiv strategic fundamental trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare — de la țară socialistă în curs de dezvoltare la țară socialistă mediu dezvoltată — ceea ce presupune o ridicare generală a calității muncii și vieții în toate domeniile de activitate”.

Sub semnul lui August, lumina și căldura fiecărei zile au ceva din substanța și fizionomia fiecărui gest, ale fiecărui act de muncă și de creație, transformându-se concret și sugestiv în istorie vie, trăită și asumată cu toată puterea convingerilor noastre comuniste, la dimensiunea marilor răspunderi față de patrie și de popor, față de viitorul pe care îl faurim.

Luceafărul

REFLEX

A treia întâmplare

Ce pot înțelege eu, ce se poate înțelege dintr-o întâmplare, a treia în ziua aceea. Că binele coexistă cu răul uneori sau că nici binele nu-i alta de bin totodată și că nici răul nu este chiar atît de rău altorii și că din moment ce coexistă, se mai și împurmuță, își mai și iau și își mai și dau cite ceva, nu? Mai ales atunci cînd totul se petrece cu grație și la forma unei câprioare, de pildă, ca într-un vis pe jumătate și clar și treaz și confuz pe jumătate și indiferent.

O câprioară, așadar, am văzut-o cum sta lângă un izvor, setea îl făcuse cărare spre apă și o adusese acun fîntă spre inima de răcoare a planetei. Ceva banal la urma urmei și atît de comun înțel faptul în sine nu poate depăși marginea unui simplu episod în natură. O câprioară cînd bea apă îl poate face însă și pe nemernici să-și oprească respirația. Și aș văzut-o cînd tîcea, cînd se apropie dintr-o margine, dintr-un luminis al pădurii, al văzută cu cită grație, cu cită eleganță își necăleşcă propria sălbăticie, întreaga retenție și nedumerire, o fixare în regn și în pîndă totodată, o continuitate, rece și impenetrabilă, gravă stăpînire de sine, o fantezie plină

A.I. Zăinescu

Continuare în pag. a 6-a

Gh. Bucătoru: „Meditație” (Din Expoziția de pictură, sculptură și artă decorativă deschisă în sala „Dalles” în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”)

● In pagina a 3-a: ● O mîntuire înedită despre sfîrșitul lui Liviu Rebreanu de Nicolae Liu ● Bacovia și Rollinat de Ion Rotaru ● Poeme de Gheorghe Tomozei ● „Rosarium” de Cezar Ivănescu.

Rodul (I)

Poezia lui Cezar Ivănescu este un cântec mediativ despre moarte și viață. Ordinea celor două criterii ale ființei, devenite cosmice prin amploarea de simfonie a destinului uman, este indiferentă. Moarte și viață, viață și moarte, nicătuiesc un întreg nediferențiat: rodul, materia în veșnică germinție, care combină obsedant, într-un cântec perpetuu, cele două principii. S-a vorbit despre „primitivismul” structural al acestei poezii, vizibil în puritatea crudă, sălbatică, imperioasă, neștiutoare de coduri”. (Mircea Iorgulescu, Scriitori tineri contemporani). Adevărate dar insuficiente sînt și afirmările unui „eros thanatic”, în descendență eminesciană, a bacovianismului ca stare generală și generică, a motivului moriortic sau a cavalerismului medieval ca dominantă a spiritului lui Cezar Ivănescu. El este, fără îndoială, un mare poet contemporan, cu o gândire lirică de ultimă complexitate. În esență, poezia lui Cezar Ivănescu este o uriasă „metaforă filosofică”, asublată într-un dramatic decupaj cu tonalități baladeste, în care profunzimea încearcă să se ascundă sub armura liniilor melodice, sau, dimpotrivă, de cîntec surd, de muzică „aspră”, alegră, reținută într-un conținut registru grav.

Poezia lui Cezar Ivănescu izvorăște, într-adevăr, din straturile „barbare” ale ființei umane, dar primitivismul ei este simulat. Coborînd în interiorul conștiinței, poetul este căutătorul de logos în starea difuză a sinelui. Crud organizator de univers, barbarul care întemeiază este poetul. Proclamînd ordinea necesară, logos-ul în sensul vechi, heracitean, el caută echivalența verbală a conștiinței. Astfel, drama proprie se poate impune ca o dramă a ființei, ca profană întemeiere a unui statut ontologic: „Am voit să creez o echivalență verbală a unui proces mental: posesiunea conștiinței, „prezența”, stare destul de rară, mai rară decât s-ar crede, unica manifestare posibilă a Grației...” (Leviathan, fragmente). Posesiunea conștiinței este un act de reprezentare a logosului, o treaptă de înțiere în cunoaștere, structura regăsită a unui larg cîmp difuz care e spiritul în existența sa latentă. Grația este această formă structurată, unică și sublimă, a cuceririi difuzului. Obiectul fertilizat, solicitat adunat în formă prin „lovitură” întemeietorului. Poetul e un Prinț

Costin Tuchilă

Continuare în pag. a 7-a

ECHILIBRUL CRITIC

Cine s-ar fi abătut, prin anul '70 și după aceea, pe la revista „Luceafărul”, nu putea să nu observe pe un bărbat mic, de statură scundă, cu pasul vivace, cu parul tăcut scurt și lipsit de frunte cu frezura într-o parte, ochii amicali și grimașă cordială. Acest om se numește Nicolae Ciobanu (n. 1931) și este critic literar. Mai nimic din înfățișarea lui cunoscute și din aspectul de referend americană fără sutură, însă învestit în completuri cu tăcutură sport și încheiate pînă la gît, nu pare a indica pe exegetul scotoctor, pe cronicarul nemilos, pe critic în fine. Omul comun are despre critica literară o reprezentare în general deformată, derivată în fond din justiciile dacă nu chiar din alchimiciștii și îl vede pe acela în chipul unui sumbru procuror ascind în pandectele și în pravile, dacă nu ca pe un diabolic savant malțos, cu sprincenele groase și uitătură feroce. Că astfel de imagini

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 7-a

OPINII

Cîteva aspecte de istorie literară în paginile manualelor de liceu (II)

Din cartea pentru clasa a XII-a, elaborată în 1979) de N. Manolescu și N.I. Nicolae, elevii află că Marele Anonim este „metafora blagiană pentru divinitate” (p. 43).

Asadar, după ce altădată l-au atacat o serie de teologi reprobîndu-i neaparea revelației divine, respingerea extracției divine a „Mintuito-rului” etc., fiind calificat drept „anticreștin” și „antitodox”, după ce unii din gruparea „Gin-direa” și-au formulat cunoșcotele obiectiv, după ce, de prin 1945 pînă după 1960, a fost interpretat, cu câteva excepții în mod ostentativ eronat, în încercările de a pune în discuție materialismul dialectic, lă-tă-l pe Blaga împins, cu destul calm, print-un soi de figura de stil, în rîndurile filosofiei religio-să, deși el nu admitea ca filosofiei să-i revină „rolul de anexă teologică” sau de instrument „în acțiunea ofensivă a teologiei...”

Din motive care ne scapă (sau refuzăm a le accepta), în calitate de (co)autor de manuale școlare, N. Manolescu face concesii nereticite... Altfel (spre a mai adăuga un argument), nu s-ar fi împacat cu inghesuirea fenomenului poetic inter-bellic în numă... trei direcții, adoptînd clasifi-carea „cea mai simplă cu putință” (p. 20): modernistă, tradiționalistă, avangardistă. Nicolae Manolescu a evitat preluarea clasificărilor operate de Lovinescu, G. Călinescu. Opînd pentru clasificarea „cea mai simplă cu putință”, N. Manolescu ajunge undă, fără tăgădat, n-a voit: 2. Poezia tradiționalistă este, în multe privințe, o

● In acest număr: ● Cronică literară: ● Vasile Nicolescu: „Corabia de sunete” (Valentin F. Mihăescu) ● George Alboiu: „Metoda soimului” (Artur Silvestri) ● Note răslețe (I) de Pompiliu Marcea ● Breviar ● „Audiența tovarășului Borjig” de Francis Păcurariu ● Poeme de ● Dim Raichici ● Ioana Proca ● Henri Zalis ● Viorel Sămpetean ● Lucian Vasiliu ● Rubrici de ● Teatru ● Film ● TV ● Radio ● Plastică ● Muzică ● „Fantasticul, dimensiune a „prozei scurte” românești” (XIX) de Nicolae Ciobanu ● Confabule de Iulian Neacșu ● Rememorări de Mircea Micu ● „Rostul poeziei” de Gavril Matei Albastu ● Atelier literar de Geo Dumitrescu ● Mapamond ● „Un posibil film Enescu” de Ioan Grigorescu ● Ernesto Sábato la 70 de ani de Paul Alexandru Georgescu ● Repere ● Sport

Un remarcabil gest editorial

anul din urmă a marcat o evidentă însușire a prozei scurte. Faptul se latorează în principal, apariției unor volume semnate de tineri autori (Alexandru Papiian, Dumitru Dinulescu, Mircea Nedelciu, Cornel Nițorescu — reportajele sale sînt, în fond, proze de bună calitate, ca și cele strînse în volumele lui Iulian Neacșu sau în volumele Ioan-țioasa — Tudor Octavian, Nicolae Cristache, Areta Sandru, Sorin Predă etc.), precum și interului vădit de critică în fața acestor cărți (cea mai recentă și eloventă dovadă fiind antologia realizată de criticul Mircea Iorgulescu). În acest context, gestul editurii timșorene „Facla” de a inaugura — odată cu începerea anului în curs — o colecție de „proză scurtă contemporană” este cu totul remarcabil.

De la prima privire aruncată asupra celor cinci cărți tipărite pînă acum, se pot evidenția credincios descrieri pe care le realizează scriitorii de răspunsuri referitoare a războiului de țesut, moară, stînă, sau unelele diferitelor meserii. Tot așa, la întrebările ce urmăresc numele pentru soluri de oi (respectiv, pornind de la cuibarea lîinii), nume pentru soluri de struguri etc., se înregistrează o mare bogăție lexicală. Cerecarea acestui material vede aduce noțiuni în domeniul cunoașterii faptelor de cultură materială, pentru care sînt furnizate repere de ordin demografic și socioprofesional: termenii pot fi „nemestri”, „rudărești” sau folosiți de „unguri” și „ciobani” transilvăneni și „păstori” de țesut Dunării în cadrul procesului transhumant. Oltenia oferă situația privilegiată de a cuprinde, pe un teritoriu relativ restrîns, „polii” acestei miscări pendulatorii, zona muntoasă nordică și bălțile Dunării, de unde și interesul pe care îl prezintă, de exemplu, informațiile despre noțiunile ca „jermărie”, „vârărie” sau „jormărie”. De aceea, cercetătorul ce studiază transhumanta poate regreta faptul că în cursul anchetei nu au fost puse întrebările (respectiv, marea majoritate a întrebărilor) referitoare la păstori într-un număr însemnat de localități, situate în zona întințecă a Podului Getic, unde informațiile lipsesc în mod necesar pentru cercetarea problemelor în ansamblu. Dealtfel, punctul de vedere al anchetatorilor în legătură cu acest aspect nu ne este cunoscut și pentru că nu s-a publicat încă partea atlasului cuprinzînd prezenta localități anchetate și a informatorilor, a cărei utilizare se dovedește imperios necesară pentru interpretarea datelor de ne ficcare dintre hărțile din oricare volum din cele apărute, parte a cărei apariție este așteptată.

Selectarea care are loc în procesul comunicării este diferentă de diferența în teritoriu (locutor), identificarea registrului vorbirii căruia îl „convine” un termen (sau un sinonim) și alte elemente sînt admirabil puse în lumina de comentariile vorbitorilor. În lipsa unei demniri specializate pentru „comarnic” (locul, la stîna, unde se ține brîza, laptele sau se ține cășca la dospit), un informator poate să spună termen, dar se arată „jenat” de eventuala lui înproprietate: „să-i zicem cămăra, o stă prea bioarește, [dar] altfel nu știu” (h. 77). Ezitarea poate fi urmarea referinței la situația reală din planul descrierii nemijlocite, dar și a confuziei de sursele etimologice și a pluralității de „cultură, lama de la coasă sună, desigur, lefuri, dar forma este „refrasă”: „nu merge, n-ar avea le-gătura” (adică „n-ar avea sens”, h. 631).

Dan Mucenic

Continuare în pag. a 6-a

OPINII

Cîteva aspecte de istorie literară în paginile manualelor de liceu (II)

Din cartea pentru clasa a XII-a, elaborată în 1979) de N. Manolescu și N.I. Nicolae, elevii află că Marele Anonim este „metafora blagiană pentru divinitate” (p. 43).

Asadar, după ce altădată l-au atacat o serie de teologi reprobîndu-i neaparea revelației divine, respingerea extracției divine a „Mintuito-rului” etc., fiind calificat drept „anticreștin” și „antitodox”, după ce unii din gruparea „Gin-direa” și-au formulat cunoșcotele obiectiv, după ce, de prin 1945 pînă după 1960, a fost interpretat, cu câteva excepții în mod ostentativ eronat, în încercările de a pune în discuție materialismul dialectic, lă-tă-l pe Blaga împins, cu destul calm, print-un soi de figura de stil, în rîndurile filosofiei religio-să, deși el nu admitea ca filosofiei să-i revină „rolul de anexă teologică” sau de instrument „în acțiunea ofensivă a teologiei...”

Din motive care ne scapă (sau refuzăm a le accepta), în calitate de (co)autor de manuale școlare, N. Manolescu face concesii nereticite... Altfel (spre a mai adăuga un argument), nu s-ar fi împacat cu inghesuirea fenomenului poetic inter-bellic în numă... trei direcții, adoptînd clasifi-carea „cea mai simplă cu putință” (p. 20): modernistă, tradiționalistă, avangardistă. Nicolae Manolescu a evitat preluarea clasificărilor operate de Lovinescu, G. Călinescu. Opînd pentru clasificarea „cea mai simplă cu putință”, N. Manolescu ajunge undă, fără tăgădat, n-a voit: 2. Poezia tradiționalistă este, în multe privințe, o

Etnolingvistică și psihologie populară

Un eveniment editorial în domeniul lingvisticii românești îl constituie recenta apariție a celui de al IV-lea volum din Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Olienii). Autorii, Teofil Teaha, Ion Ioniță și Valeriu Rusu, cercetători științifici la Institutul de cercetări etnolingvistice și dialectologice din București, prezintă în acest volum rezultatele anchetelor desfășurate între anii 1962-1984 în 98 de localități din Oltenia cu chestionarele „speciale”, consacrate principalelor ocupatii din mediul rural.

Pentru lingviști, hărțile Atlasului aduc informații privitoare la configurația dialectală a dacoromânei, la specificul graiurilor oltenesi și la raporturile în care acestea se află cu graiurile vecine din cadrul ariei dialectale sudice sau cu cele din Banat. Pentru cercetarea „mecanismului” vorbirii, pe care îl înfățișează un astfel de răspunsuri informatorilor oferă date remarcabile mai ales atunci cînd neobiectul lui sau acțiunii se distanțează de faptul „omologat” în dicționare sau în gramatică. Creația lexicală propriu-zisă și creația semantică aparținînd colectivității sau idiolectului, motenită sau forțată ad-hoc, este „cîntărită” în procesul utilizării, în prezenta obiectului sau în contextul descrierii unui domeniu onomasiologic. Ca urmare, poate fi reconstituită o presușă etimologică, ca în cazul subst. pogoniei „băiat care mină boii, la plug” (a căru semnificație se înregistrează în zona a lui pogoniar „lucător agricol cu pogonul”; „era toamnă cu pogonul”; „mină boii la pogon”; „era numit așa pentru că el mină boii, ca, în schimb, să i se lucreze și lui un pogon” (harta 643).

Pentru informarea etnografului svesec mltițioase descrieri pe care le realizează scriitorii de răspunsuri referitoare a războiului de țesut, moară, stînă, sau unelele diferitelor meserii. Tot așa, la întrebările ce urmăresc numele pentru soluri de oi (respectiv, pornind de la cuibarea lîinii), nume pentru soluri de struguri etc., se înregistrează o mare bogăție lexicală. Cerecarea acestui material vede aduce noțiuni în domeniul cunoașterii faptelor de cultură materială, pentru care sînt furnizate repere de ordin demografic și socioprofesional: termenii pot fi „nemestri”, „rudărești” sau folosiți de „unguri” și „ciobani” transilvăneni și „păstori” de țesut Dunării în cadrul procesului transhumant. Oltenia oferă situația privilegiată de a cuprinde, pe un teritoriu relativ restrîns, „polii” acestei miscări pendulatorii, zona muntoasă nordică și bălțile Dunării, de unde și interesul pe care îl prezintă, de exemplu, informațiile despre noțiunile ca „jermărie”, „vârărie” sau „jormărie”. De aceea, cercetătorul ce studiază transhumanta poate regreta faptul că în cursul anchetei nu au fost puse întrebările (respectiv, marea majoritate a întrebărilor) referitoare la păstori într-un număr însemnat de localități, situate în zona întințecă a Podului Getic, unde informațiile lipsesc în mod necesar pentru cercetarea problemelor în ansamblu. Dealtfel, punctul de vedere al anchetatorilor în legătură cu acest aspect nu ne este cunoscut și pentru că nu s-a publicat încă partea atlasului cuprinzînd prezenta localități anchetate și a informatorilor, a cărei utilizare se dovedește imperios necesară pentru interpretarea datelor de ne ficcare dintre hărțile din oricare volum din cele apărute, parte a cărei apariție este așteptată.

Selectarea care are loc în procesul comunicării este diferentă de diferența în teritoriu (locutor), identificarea registrului vorbirii căruia îl „convine” un termen (sau un sinonim) și alte elemente sînt admirabil puse în lumina de comentariile vorbitorilor. În lipsa unei demniri specializate pentru „comarnic” (locul, la stîna, unde se ține brîza, laptele sau se ține cășca la dospit), un informator poate să spună termen, dar se arată „jenat” de eventuala lui înproprietate: „să-i zicem cămăra, o stă prea bioarește, [dar] altfel nu știu” (h. 77). Ezitarea poate fi urmarea referinței la situația reală din planul descrierii nemijlocite, dar și a confuziei de sursele etimologice și a pluralității de „cultură, lama de la coasă sună, desigur, lefuri, dar forma este „refrasă”: „nu merge, n-ar avea le-gătura” (adică „n-ar avea sens”, h. 631).

Terminologia profesorilor din mediul rural este un adevărat depozit de metafore „toctite”: „mîni, brate, la războiul de țesut, călăii, măsă, pîtor, la coasă etc. Mediul asupra demunșurilor în care au luat naștere asemenea imagini, putem însă trece dincolo de simola analogie: fătătoare poate simi în piesele războiului prelungitea propriilor mîini: un loc odihnit este bogălia, il „scutește” de arat și de roadă pe doi-trei ani! O pluralitate de termeni apare pentru „snopul care se pune deasupra căii, pentru a-i apăra pe ceilalți de ploaie”.

Trebue subliniat faptul că astfel de fapte nu reprezintă excepții de „senzație”: ele pot fi în-linite și constatări similare pot fi făcute pe baza răspunsurilor de pe numeroase hărți din acest volum și de pe sute de hărți ale celorlalte atase lingvistice românești, a căror consultare reprezintă totdeauna o incursiune în complexitatea culturii materiale și a priiei de cunoaș-tere a spiritualității popularelor noastre. Comparația cu imaginea mai veche a uneltelor, a practicălor și a obiecturilor aduce dimensiunea dia-cronică a tabloului etnolingvistic, depășindu-se, în avantajul cunoașterii, obiectivele pe care și le propune inițial o astfel de lucrare. Schimbările petrecute sau în curs de desfășurare, surprinse de anchetele care s-au efectuat în întreaga țară, arată că de oportunită a fost inițiativă alcătuirii Noului Atlas lingvistic român, avîndu-l ca promotori pe regretatul academician Emil Petrovici și pe profesorul Boris Cazacu.

Volumul IV din N.A.L.R. Oltenia, datorat muncii și competenței unor dialectologi și-a afirmat de mult posibilitățile, subliniază încă o dată utilitatea și valoarea acestei categorii de lucrări științifice, instrumentele de cercetare realizate în cadrul unor programe naționale, care înălțură hăzardul sursei ocazionale, oferind siguranța interpretării fundamentale științifice.

Stelian Dumitrăcel

*) Editura Academiei R. S. România, București, 1980, 304 p. de 30/42 cm.: 246 hărți lingvistice, 40 planșe cu material neortografic și 26 hărți interpretative; redactor de carte: Doina Popescu.

În eleganta colecție „Poetii români contemporani” a Editurii Eminescu, unde nu mai apară până acum poezile lui Emil Botea și Cezar Bolliac, asilele Nicolae nu oferă o selecție reprezentativă a creației sale, cu titlul Corabia de sunete. Ca orice antologie bine alcătuită, volumul în cauză mărturie a unei evoluții și trasează liniile de forță ale unui univers poetic. Înainte de a le numi — cîteva dintre deservesc faptul în care este concepută antologia. Criticului este cel cronologic, poezile fiind așezate în ordinea apariției lor în volume. Vasile Nicolescu renunță aici (și bine face) la primele sale două cărți (Liturghi negre, 1946 și Enescu, 1959) și începe antologia de la Poeme (1963), din care fac parte două poezii: Asadar, de fapt, antologia este alcătuită din materia volumelor Parabola focului (1967) Clopotul nins (1970), Secțiunea de aur (1973), Lumea difană (1977) Înțeluire în oglindă (1978), Salonul olandez (1979) și un ciclu de întredie, cu titlul Tăcerea și fometul. Această lectură a simțului cărții nu este deloc furtivă, căci arată, de la început, o opțiune clară în ceea ce privește propria creație. Poetul se desparte deci de gesticulația abundență, decorativ romantică, a primelor sale cărți și selectează, așa zicind, „treptele” unui drum interiorizat și riscant, de la un volum la altul expresia poetică se rafinează, cuvintele sînt alese cu grija și răbdarea căutătorilor de aur, în stare să cearnă muntele de nisip pentru a afla prețioasa penită. Metafora lui Vasile Nicolescu este, prin urmare, afectată și structurantă precum, și lirică, și înțeluire de banal. Poetul înțelege poezia ca pe o stare de grație, nu fără relație cu existența, dar mereu deasupra ei: „Cu foarfece de aer / croitorul de nori / taie margini de ceruri / și răscăieri de cocori / / Cu foarfece albastre / croitorul de nori / taie turnuri ușoare / taie punctul plătitor / / cu foarfece de aer / croitorul de nori / taie blind asfințitul / și-l preschimbe-n zori” (Croitorul de nori).

În poezia lui Vasile Nicolescu coexistă, două mișcări diferite, alternante. Una se face în sensul aspiratilor spre echilibrul clasic, nu doar la nivel formal ci înțeles și ca stare existențială. Versul bate metronomia, poezia este contemplativă, impresia de distanțare persistă și atunci cînd cuvintele par a spune altceva, iar obiectul este chiar propria ființă. Exemplară, în această linie, mi se pare poezia Glas, din volumul Clopotul nins, în care cele două catrene amintesc timbrul sonetelor lui Voiculescu: „Ești dincolo de lucruri precum umbra / cuvintului roștit de altă gură; / ești dincolo de tine și de tîmbru / lumină ce te-nvăluie, armură; / ești ca făcerea-n muzică răsfîntă, / dărelnic foc ce-n spuză se îneca; / cenușă-n umbrei care înspăimîntă, / ești umbra umbrei care nu mai pleacă

după o perioadă de relativă tăcere poetică, George Alboiu revine în actualitate cu un substanțial volum de versuri, Aventura continuă. Aventura continuă, o lucrare concomitent cu aceasta Metoda Șoimului (Colecția Românească, 1981) ne-a trezit suspiciunea că ne aflăm în fața unei cărți ce o dublează pe prima, diluând materia lirică prin repetiție și monotonia. Din fericire, lectura poezilor ne-a convins că ne-am înșelat: de două ori volumul manifestându-se desigur, o legătură dar organic-complementară, asemeni vaselor comunicante și nu redundanță. În cronica sa la Aventura continuă, Valentin F. Mihăescu sublinia, pe bună dreptate, că poezia este, față de concret, față de realul palpabil și rețutal sistematic al oricărei deschideri spre metafizic. Era remarcată, de asemenea, încercarea de a renunța la motivele lirice ale poeziei anterioare (Cimpia eternă, cetatea, piatra, lacrima), devenite abstractizări lirice și locuri comune, prin cultivarea limbajului realist, a rostirii nuda sau a ironiei. (În paranteză fie zis, nu de cea mai subtilă nuanță). Incontestabil, note definitorii ce le întinim și în Metoda șoimului, unde observăm însă și reînnoirea vechile teme și procedee poetice, adică și abstract și ontologic hieratic. Un ciclu de poeme (Om în cimpie) ca și alte răzlete, reia imaginea cimpiei, topos ce părea uzat și stors de semnificații prin abuzul din volumele precedente, dar George Alboiu reînnoiește, umilitor, să-i descopere noi valențe lirice. Perenitatea celor două este condiționată, probabil, de ambiguitatea sa funcțională, ca spațiu al vieții și morții totodată: „O cimpie legată de piciorare / trăsese ființa mea într-ocol. / Cel ce nu a văzut încă umilită / să-și îndrepte ochii după lumină / reștie a ghețarului acela / căruia gresit / se spune amurg. / Și poate trupul meu / se va lungi în praful drumului și va linge atîta vîr / cît îi trebuie să plătască vămile. / Tristețea celor nenascuți aploacă virturile pomilor / acum cînd vîntul nu mai există” (Virturile pomilor). În cimpie, cimpia reprezintă în scenariul liric al lui George Alboiu un „loc rău” analog miticiei „selva obscură”, amenințător, primejdios, deasupra căruia se arată din cînd în cînd, semne misterioase de sfîrșit de leat cum ar spune, înfricoșat un croniclear medieval. (Ce strimă e cerul, ce putînt sînt astii / mă-nedepărte și ei se-nedepărte / într-o aceeași renunțare. / Învingătoare-l piatra, învingătoare-l noaptea / și pasărea și crucea ce-o duce ea zburînd (...). (Om în cimpie II). Moartea individuală sau stingerea universală nu provoacă spăimă sau dramatice trăiri sufletești, fiind acceptate în

CRONICA LITERARA

VASILE NICOLESCU: «Corabia de sunete»

că. Pe această cale, poetul dă lucruri remarcabile în toate volumele sale, poeziile au o muzicalitate neostentativă, interioră, ating acea „complexitate simplă” pe care i-o dorea, la debut, G. Călinescu. Dar, tot pe acest drum, în unele poezii învadează retorismul și prefiziologia, ca în acest Ceas grav, unde doar ultimul vers, excoțional, merită să fie reținut: „Să-nștop în tine unda de mine sfîrșimată? / Și flacăra ce-mi taie, cu-o limbă-nțunecată / Craniu-mi trist, cumună să-ți pun peste mormînt? // Grădini să-nștop în tine de viscole și brumă? / Și gol fără nume asediu al băi de spini / Cu spectrele ascunse în somnul ce sugrumă? / Dormi! Stelele ard cum ce ochii de rechin”.

A doua mișcare esențială în poezia lui Vasile Nicolescu se naște din enigmașmul contaminant al poeziei Unicornul, amintită aproape în toate comentariile critice. Citez și eu un fragment, semnificativ pentru forța vizionară: „Doar unicornul / doar unicornul / printre talaze / sălătîndu-și cornul, / tare ca piatra / tare ca dormul, / înfipte-n spate ducea corchine / munte, scă-

limbe, zeci de jivine / din semințiile tocite / cite-au rămas neuite / în sacra corabie / cu trupul de vrăbile / în corabia sacră / cu trupul de lăcră / sburînd peste ape, / prin mugetul mării / sâmintă s-o scape, / de valul pierzării”. Nu spontaneitatea este marca ce ar diferenția cele două postaze ale poetului. Căci și aici, în ritmurile de belad populară, metafora este elaborată, miscarea continuă nu deplasează liniile, geometrismul se menține intact. Note comune cu poeziile, așa zicind, clasificante, mai sînt: același aer enigmașm, hermetic, ca și sacralitatea rostirii și a gesturilor poetice. Diferența, căci există totuși una, stă în subiectivitatea mai accentuată, în implicarea generatoare de dramatism. Semnele acestei dispute cu sine se află de-a lungul întregii creații a lui Vasile Nicolescu, privirea lăuntrică, reflexivitatea discursului poetic, fiind prezente încă în volumul Clopotul nins: „Semnul focului te așteaptă, / ca o talnică și răsturnată țintă, / înțocirea în tine însuți, renunțarea / țărîm de piatră și uitare, / Neodîhnitul duh al focului / să te zidească de viu / să te zidească-n cămașa-i de

GEORGE ALBOIU: «Metoda șoimului»

tăcere și resemnare care nu au însă nimic din legendara împacare morlincă cu fatalitatea destinului. Este o resemnare a neputinței umane, a renunțării și dezamăgirii existențiale: „A-proapele bibind prin pietel meu / s-a sters de pe față pămîntului / începutul e alii de mare incit dacă cineva / s-ar ivi vorbind ar rostogoli / din gura lui planete întregi / pe cimpia eternă. / E ait de senin că se văd prin cer trecînd umbrele cocorilor / iar în corul stingerii morțea / nu se mai aude”. (Om în cimpie II). Peisajul este fără repere, increment în tăcere, de o solemnă și misterioasă singurătate, tulburată doar de șoaptele morții. Într-o cimpie pustie și cerul transparent (ca semn al neantului), între viață și moarte, la limita dintre ele, fără a putea trăi cu adevărat pe prima sau a avea revelația celei de a doua, este damnat la existență, eul poetului: „Minjiți pe cimpuri cu umbre de lebădă / cîntau el din guri de pămînt. / Cu tot neamul lor cel adormit. / Doar turmele de porci ale singurătății / pe cimpie, doar grohăitul lor / ca o diră de noroi părăsit. Cînd aprindea parolul a venit omul care trebuia să pustie iar înăuntru el / sufletul meu strigînd: „Anatema” (Om în cimpie III). Nu întimplător, în scenariul său atât de parcimonios

în elemente, mai apar metafora apelor turburii și imaginea obsedantă a inecatului; simboluri ale stingerii celor două sfere, viață-moarte, ale amesteclului obscur indistinct dintre ele, inecatului fiind mortul neîngropat, ce are deci aparența vieții: „Ca niște sălci putrede îmbibate de apă / trupurile inecătorilor se țirau pe riu / cu ochii pironiți în adincuri zgîrînd nisipul, / pe pârul în neagră călătătoare corolă / fascinant tipătură pescărușilor / barcăuig bătrîn e atins cu visa / strînsă deodată-n gheare de mirosul morților (...). (Fragment de epopoe). Aceasta este revelația esențială a demersului lui George Alboiu și — ne place, nu ne place —, autorul este condamnat să o psalmodizeze la nesfîrșit, cînd inspirat, realizînd acorduri memorabile ca în versurile citate, cînd mai fals, mai retoric într-o poezie precum Arhitectura: „Cînd am trecut prin fața bisericii / mi s-a îndoit un genunchi, / Spre ziua de miine / biserică sta cu ochii închiși. / Și am văzut-o atunci departe pe un virf de munte / cînd în genunchi din genunchii / celor ingenuchiali”. Cînd aprindea parolul a venit omul care trebuia să încerce și altceva. Ca și în Aventura continuă remarcăm mișcarea de flux vitalist menită să echilibreze refluxul tanatic al cim-

ner, / să te zdrobească-nceț, cu necrutare / să te adulmece, să te cearnă, / să ridă cu silabe de sciinte pe buzele tale / înșelător să te doarmă, / în oastea lui de silii nevăzute să te-arunci și să te zăni hipnotizat de flăcări / acolo pe Oala, / cu brațele de vin înmurgînd” (Cămașa lui Nessus). Detalierea, prin conturarea redefinire lirică a acestui infern purificator, lasă să transpară aici acea eminesciană voluptate a durerii, a cărei prezență topește răceala contemplației din alto poezii, substituind în frumuseții sale calme sau meditației melancolice, dramatismul confruntării.

Spuneam însă că cele două mișcări sînt coexistente și alternante. Dacă în Clopotul nins întinim, cum am văzut, ambele ipostaze, în spre exemplu, Secțiunea de aur și Lumea difană dominante sînt rigoroasă clasică și contemplația descrierilor. Nu vreau să spun cu aceasta că atmosfera de aici este tot timpul serenă, iar eul liric într-o venică jubilație. Întrebări neliniștitoare există și aici, sentimentul solitudinii se însușează adesea, presiunea timpului distructiv se face simțită în numeroase versuri. Dar tonurile și motivele poetice sînt „iratale” și nu „trăite”. Afirmînd asta nu fac, evident, lucrări vizibile valorice, în funcție de alegerea unei sau a altei modalități poetice, ci doar numesc o situație existentă. Altfel, în tehnica „înscenării”, Vasile Nicolescu scrie poezii memorabile, cum ar fi Mimul, cu ecouri vagi din Măneasa: „Retras în lacrimii mimul se amuză / și-aprînde-o stea cu ochiul de meduză / Acoperă o flăcără cu-o mină / cu alte scoate noiuri din fîntînă. // Sculptată-n fum apare-o Colombină / cu pași absenți de inger și felină. / O prînde-n brațe dar năluca nu e / decît o ușă răstîgînată-n cule // (...) Privește-n fundul sălii și se scoală. / Sala e goală. Scantele-s goale. / De spaime cade verde peste masă. / Si-i giugliu alb cortina de mătăasă”.

Dacă este însă să-mi exprim preferințele, cred că Vasile Nicolescu reușește cele mai bune lucruri în registrul confesiv și, din acest punct de vedere, cartea sa reprezentativă rămîne Întîlnire în oglindă. Reprezentativ și altfel, pentru că aici cele două ipostaze interfează chiar la nivelul expresiei, într-un aliaj original: „În scutele purtat, de mult, într-o noapte / cu rădăcina căpănă / printre fugitive troleie / miscate absurd de furtună, / prin urletul fiarelor pleznind zăpada / și aburul gurii lor creșcînd ca un nor, / Eu mi-am ascuns palidul suflet, / de colții ca un șu nelertător /

Așa cum apare în antologia Corabia de sunete, poezia de pină acum a lui Vasile Nicolescu este un argument convingător în favoarea nivelului înalt la care se situează lirica noastră contemporană.

Valentin F. Mihăescu

piei. Chiar o secretă undă erotică animă și tulbură peisajul arid de pină acum. Un început de „umanizare” a cadrului și de „normalizare” a existenței prin dragoste și durere se face puțin în aceste versuri: „Din flori secrete și se strage fala / acestei zile / Cîmpul e plin de mază care-nșerează lent / printre fluturi-marii creatori / de mirese. / Ca și ieri / lumea are vîrsta ochilor tăi. / Cîta suferință în această adormă (Versuri puține). La fel, ironia sau sarcasmul sînt semne ale unei poziții, ale unei atitudini în însuși, în raport cu totul alb, impersonal, din limburile Cimpiei eterne. Evident protestul satiric este îndreptat, așa cum o cere poezia contemporană la modă, împotriva tehnicismului și utilizării mediocre a civilizației moderne, pusă în antiteză cu lumea edenică a naturii: „Pe cîmpie duce-m-as / să mă uit prin iarbă mică / cum rămîne singurică o lumină de oras // (...) Așa bea apă din căldărea / unui puț rece ca luna / cînd nechează iar nebuna, / iapă să mă în călare // Cînd nimic nu se dărimă / nici prețuri, nici amintire / cînd pe lină cîmire / trece trenul ca o rimă” (Antichități). Titlul denunță, autoironic, convenția și vetustatea nostalgilor idilice dar prin aceasta nu mai puțin ferocitatea. Într-o tablou înșelător, ca o viziune de apocalips mai sus amintite, astfel de gașe în tente luminoase constituie un necesar moment contrapunctic.

Cîteva „strigături” în registrul ludic sînt și ele menite a diversifica nivelele stilistice ale expresiei, dar, repet, funcția lor rămîne secundară, comparativ cu atmosfera generală sumbră a universului înfîșat: un timp țiră și involuivă de la Argeșul pare a stăpîni peste lume din care doar erosul ca mod ironic al uitării, ne mai poate salva: „E cete afară și e noapte și e iarnă pînă-n nord / deasupra orășului bizile vocile continentelor / Aici în casă lină și mine tu aștepti întinerul nostru / un sîrăt și rezolvăm toate problemele Europei / deși e ceață și e iarnă pînă-n veacul următor / un sîrăt și rezolvăm toate problemele Europei (...) (Amintiri din februarie).

Ce se poate spune în chip de concluzie? Ca și precedentul volum, Aventura continuă, Metoda șoimului relevă conținutul mai puțin poet care a trecut, nici vorbă, printr-un con de umbră dar care a avut puterea de a reveni și a ne demonstra cu argumentele valorii artistice, talentul său autentic.

Paul Dugneanu

BREVIAR

● „Manuscrisele de la Marea Neagră” — este o descoperire arheologică și culegere de note, tablele, interviuri și „Jurnalul” acură deosebit de Gh. Tomozei din vîrstă activitate de publicist. Poetul, lăsdînd pînă la urmă un moment în călătoria, celebrează istoria națională, felurile personalității de ieri și de azi, medlează asupra artii, dialoghează pe tot soiul de teme, într-un stil înflorit, baroc și care, departe de a fi incoerent, este sărbătoreș și ingenios.

● Criticul Eugen Simion, inițiatorul culegerii „Timpul n-a mai avut rădăci” Marin Preda, pe care a și prefașat-o, scrie o introducere substanțială la un volum de Mircea Elade „În curtea la Dionis”, al cărui merit este că propagă la noi proza mai nouă a eminesculturii prozator.

● După ce, la începutul anului, ne-a introdus în atmosfera barocului european, printr-un volum tipărit la ed. Univers, criticul Romul Munteanu reîntreține, la ed. Minerva, sinteza lui, apărută inițial acum doi ani în Inițiativa „Cultura europeană în epoca luminilor”. Documentarea este și aci, ca pretutinduri în opera lui Romul Munteanu, solidă și provine dintr-o cunoaștere temeinică a exegezei critice anterioare.

● Neobostul Dan Grigorescu publică la editura Univers antologia „Casa cu multe ferestre” (critică marxistă americană), cu traducere, prefață și note, adică un întreg aparat critic util. Alături de acesta, „Poetii americani tipărit de ed. Dacia această introducere în critica „de stînga” americană întregesc imaginea unei culturi la carei tablou ideologic era încă enigmatic pentru cititorul român.

● Nicolae Manolescu, croncăr literar la „România literară” și croncăr al traducerilor la „România literară” ne dă volumul II din eseu asupra romanului românesc „Arca lui Noe” (despre „romice”), cu preclărea că, din pricina materialului vast, se va ocupa de „corințe” în volumul al treilea.

● După „Arma secretă”, revelați lirice în primăvară, poetul Eugen Jebeleanu își stringe selectiv publicistica într-un volum nou.

● Alexandru Stănescu, într-o critică tenace, completează bibliografia proprie, sportînd de „Jurnal de critică”, publicînd, la ed. Eminescu o bibliografie critică Tudor Argeșez conținînd texte „clasice” despre poezii în chestiune.

● Un număr de prozatori tineri (cu un volum, alții aproape necunoscuți) apar, poate că nu întimplător, în cîteva perioade literare, într-un ritm „sustînut”, alții cîi poate fi de „susținut” ritmul unui prozator fără notorietate și care aspiră la un „spațiu tipografic” limitat. Totuși, cîteva dintre ei fac dovada unei dotări remarcabile, pînd a se exprima în chip ambilios și vorbind un idiom literar proptic, ceea ce denotă stăruirea de a se îndepărta de modele și de a lua creația pe umerii proprii. Nu întimplător aceștia nu se asculă într-un fel decît, acea frăsătură impalpabilă care este în fond a epocii și de unde nimeni nu se poate sustrage. Stilul și tehnica sînt însă ale lor.

● „La hipodrom” (Steaua nr. 6) e o schiță narativă de Horia Târziu, un scurt film de mîndrie turfist, înregistrat dintr-un interviu cu un căruș înocenț în parcuri, curse și „combinații”, aducește percepția lumii dizarmonice dimprejur. Prozatorul e din categoria jovialilor, cu stil simplu și oral, fără nimic golănesc (deși mîndria putea să stimuleze înclinația către trivialul), semănînd, fără a-l imita, cu Dumitru Dinulescu de colorado), se bizuie pe efectul final care succește înălțurarea normală și revelația frăsăturilor dizarmonice. „Concurs” este o excelentă schiță grotescă, cu subiect luat din activitatea cultărilor de amatori, satirizînd ceea ce este superficial în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări.

● De Radu Tulescu, autor a două remarcabile volume de proză, (al doilea „Grădina suspendată”, (apărut recent), sint patru schițe, tipărite în „Amfiteatrul”, nr. 7, Două „Excursii”, (despre un soț de statule care încearcă să edifice și „Intimități” (cu un lină trîntit în „Sîrăria de colorado”), se bizuie pe efectul final care succește înălțurarea normală și revelația frăsăturilor dizarmonice. „Concurs” este o excelentă schiță grotescă, cu subiect luat din activitatea cultărilor de amatori, satirizînd ceea ce este superficial în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări.

● Remarcabil stilist este și Alexandru Vlad, deosebit de static care încearcă să edifice și „Intimități” (cu un lină trîntit în „Sîrăria de colorado”), se bizuie pe efectul final care succește înălțurarea normală și revelația frăsăturilor dizarmonice. „Concurs” este o excelentă schiță grotescă, cu subiect luat din activitatea cultărilor de amatori, satirizînd ceea ce este superficial în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări. Prozatorul are abilitate în astfel de manifestări.

A. S.

Note răzlete (I)

DIN «NOTE ZILNICE»

1963

Eram la lectoratul de română de la Sorbona. La Biblioteca de română de la „Institut d'Etudes Roumaines” mă întinsec, prin marea, în Gh. Turdeanu, eminentul cenzor al literaturii române vechi, om fin, de o rară delicatețe. Era titularul unui curs la secția română. Ne-am înțeles de la început. L-a surprins faptul că nu-l evitașem, așa cum proedese predecesorul meu, prof. C. Mi-am dat imediat seama că suferea de două țări, de oameni de noi Franța, mi-a spus, cu lacrimi în ochi „să sîrăt poastă țării” și pentru el, m-a emoționat. Prima noastră întîlnire decurgînd aîit de cordial și sincer, la fîcarea întîlnire a venit cu d-na Turdeanu, zîca marele profesor N. Cartojan, ca să mă înșelă. Într-o zi, pe la ora 10, am legătură cu Ambasada, va trebui să întreb pe cineva de-acolo”. Mi se părea că așa e corect, mai ales că, să nu uităm, era pe vremea războiului rece, relațiile noastre cu Franța erau cum erau. Merg la Ambasada, chiar la ambasador, ca să am cea mai autorizată părere. Ambasadorul, imi spune cam așa: „Lăsați în pace, nu te-nșura cu ei”. Mărturisesc că mi-a părut rău, căci nu m-am temut niciodată de confruntări, dimpotrivă. Am crezut totdeauna că contacte directe pot soluționa multe. Mai mărturisesc că, vreo două săptămîni l-am evitat pe E. T., probabil că n-a bîntuit că n-aș primit „aviz” și, om fin, nu m-a întrebă niciodată.

1965

Lucram la C.C. Sectorul editurii. Un coleg imi spune că la „Europa liberă” am fost lăudat pentru o intervenție polemică împotriva lui Ov. S. Cromașnicu (?!). Nici astăzi nu știu despre ce a fost vorba, căci nu ascultam emisiunile, de altfel bruite zădrăvan. Șeful de secție mă ia la întrebări pe această chestie, aducînd drept argument vastă formulă: „Cînd te lăudă dusmanul nu e bine”. Puteam s-o pășesc, dacă după vreo 2-3 zile nu se producea următoarea împrejurare: Convocarea unei ședințe pe teme de propăgandă cu noștrii conducători al partidului, Nicolae Ceaușescu. Într-o zi, la cuvîntul președintelui Radio-televizunii și, între altele, spunînd că am început să fim lăudați în Occident, plasează ponciful: Cînd te lăudă dusmanul nu e bine! Noul prim secretar se ridică și replică prompt, ferm și ironic că formula poate fi și falsă, că uneori nu e bine nici cînd te lăudă prietenii. A

1977

În Săptămîna, 12 noiembrie, imi apare un articol despre lb. română la Universitate, reproduc, de 3 ori la Europa liberă.

1978

În Contemporanul din 10 nov., imi apare articolul între Lovinescu și Călinescu în care reînșingam cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu. Toți am făcut obiectul unui adevărat serial sustinut de „Europa liberă”, numiți neologism cartea Ileana Vrancea între Arștăre și Ioanide. A mai scris negativ despre cartea Al. Piru. M. Ungheanu scrisese negativ despre precedenta carte a Ileana Vrancea. În jurul lui E. Lovinescu.

Din gotice turnuri

Azi, n-ai expediat cu visul nici un copac ;
N-ai pus la loc orșul
Șmanglii de-un copil.
Pășările vin și coboară din mit —
Acestă oră e aerul
Prin care ele tocmai trecură. Dar unde
Mi-e lumina cheltuită pe frunze,
Unde perechea
Delapidată de-un greiere ? Sala de așteptare
A somnului se înalță-ntr-un noi
Din gotice turnuri.

Vederea

printr-un destin

Mi-am depus avansul pentru ziua de mâine ;
Mai am de decontat o vară și-o dragoste ;
Pînă la dumnezeu merg cu tramvaiul ;
Nebuloasa Crăbului umbliă cu brațul
Printr-o băltă coclită căutându-mi destinul —
El însă de mult s-a retras
În orbitele opace ale lui Homer
Și doamna, printrinsul, cite vede bătrînul !

Unei dureri,

ca într-o joacă

Imi iau munții de mină și plec ;
Zarea se umple de substantive ;
Abisul din inimă e închis pentru renovare ;
Sinușii mei strigă : să-și alunge tăcerea ?
Așteptă-mă și pe mine ! — spun unei dureri,
ca într-o joacă ;
Ea mai face doi pași și se oprește ;
În cele din urmă,
Plecăm împreună.

Satele cimpiei

Atunci cînd plouă, satele cimpiei
aproape că le vezi epitaforii tranzitorizate,
spitale-n care plîpîie ultimele
bătălii ale oxigenului dilatat,
cu intinericul.

Sus, dincolo de privirile cailor
cruciada culezănței spre cămăriea terții
anunță blocarea în sertarele birocrății
prin respirația lemnelor
udat cu ceasă și tăciuni
cînd pe clopotnița pictată în carii
reînnoirea plecaților
rămîne ropot și ploaie.

Binecuvîntarea

dragostei

Din ură, din iubire, din descătușare,
preamîndu-ți absența
trasă peste comea vinovatului
temelia cunoașterii
e vinătoare caravelor din fînutul Edenului
fug, plîng, tremur,
prin ierburile delurilor cu sărac și curioși,
care, din cînd în cînd trece restaurații
precum statuile antice împotriva ploilor,
chem somnul pietrelor
să paralizze răbdarea.

Clepsidră I

Încă un capăt de drum
pe care îl caut
nepămintesc de răbdător
Mi-e gîndul clepsidră
picură pe rețînă grăunțe
ce curg fierbinți
imbălsămînd plînsul singurătății
capcanele vorbelor
surghinul iluziilor — corăbii
Văd fluturi roșii
prin aerul răvășit de palmele mele
un singur strop
o unică stea
imi caută fruntea.

Puncte cardinale

Unde plouă cu fluturi este sudul
și unde aluneci doborît de nesomn
se-nînd nordul
la răsărit zarea taie degetele nopții
pe unde merg tirzui, sprînjini de busolă
e moșia lui soare-apune
iar peste tot
cer iertare
punctelor cardinale
pentru că aud că
toate ușile lor
se deschid
cu piciorul

teatru

Un grup de 10 actori și 3 regizori și-au propus o întoarcere în timp, revenind la Cassandra — scena Institutului de cercetări care se amuză copios și a cronicarului care manifestă fantezia lui treisprezece au reușit în mare măsură să redevină cei de atunci, reînviind (pe cit posibil) acel interludiu (într-o primă fază) de mici proporții dar majore semnificații muzical și coregrafic (mai puțin dramatic) de antracți al carierei lor. Acesta necesară (însoțită retroactiv) variațiune mizează totul pe INOCENȚĂ și CANDOAREA fiind alcătuită simplă, fără prejudecări, ca o sorbere de sîrșit de an în care fiecare are dreptul la un moment solistic de așa-zisă virtuozitate. Modalitatea scenică aleasă nu este încă altă de simplă cum s-ar crede : inițiativa a funcționat în direcția parodiei, fantezia orientîndu-se spre perfecționarea opiniei critice care constituie demersul artistic sufocat de îndelungă dar sterilă elaborare. Reprezentația a fost și este integral dedicată improvizării creației, triumfătoare fiind ingenuitatea. În condiții de euzism, de tradiție și continuitate, orgoliile nu au funcționat și tot la tot au revenit la rampă : Bibac Mircea — vag încrunțat de susținătoare activitate în avangarda de la Piața Neamț, continuînd să strălucască în „steaua fără nume” ; Crăciunescu Ionu — vedeta de cinema, sensibilă poetă și ad-hoc biografă a grupului ; Crețulescu Tamara — tot diafană realizat, de timp, a fost și Fata din Andros și Coana Zoilica ; Colceag Gheorghe — același imberb (dar nu barbă) adolescent scîndînd tot năvalnic, „Tere și Titina” ; Diaconu Mircea —

dim. rachici

Mesaje de bunătate

Mă spîl în ochii tăi de noroi ancestral.
Lansez mesaje de bunătate
Către duminica lupilor.
Marea în care pătrund —
Mormintul în care cobor cu constanță :
Ce religie păgînă de-a fi,
Ce moartă piatră tocindu-mi sinele !

Traversare

Nu veți ști niciodată spre ce miez de noapte
Mă duce șoseaua ; singurătate
Am prins-o-ntr-o faruri ; va muri
Ca un țap istovit sub roți lunecătoare ;

ioana proca

Cu sinii umbrii de nebunia pămîntului
femeia desculță și aproape impudică
vinde senzualitate
în clopotinele castanilor.

Iubirea zburătorului

Dezinovă și preciepe
capricii la limita trecerii
lamentările și pioșenia ultimului vînzător
de istorioare

henri zalis

Va fi suficient

Mai știi ce sînt de te uși în ochii mei.
De sub pleoape suie
toate tainele lumii
incomparabile descintec
Mă cuprînde teama
la gîndul că
pe urmele lor tăcute
prebigează păsări, corăbii
Eu insumi, împotriva curentului
imi flutur neîmplinirea
navigator efermer între pierdute poteci
Nu m-am grăbit nici cînd
să le disting diră
după ce m-am tras înapoi
în plasa cu stele căzătoare.

Voi striga (de bucurie ? de teamă ?) —
De-o literă smulșă din codul genetic
Atîrnă-avalanșă.

Ceruri mov

Tot mai fițer ceruri mov de toamnă ?
Tot mai traduci degetul mic
Din degetul mare ?
Pompierii Alexandriei luptă și-acum
Cu scrumul cărților arse — tu n-ai de unde
să știi

Șansele lor

În cățărarea pe rafturi.

Seara dimineții mele

În această secundă am inventat dimineața ;
Dintr-un pariu al păsării cu lumina
și pietrele

Te ivesți cu marea alături, mergi la omorul
Privighetorii — sărbătoare
A cărui instinct ? Copaci calcinați
Iau locul amănților

Doar o dereglare

Gioconda a coborît din tablou
Și-acum își duce în geantă surusul.
După cinci sute de ani, doctșilor trecători
Le spune încruntată : Nici n-am vrut să
zîmbesc —
Doar o dereglare a fost, de nerv facial,
La care și moartea — nu știu de ce —
A privit cu evlavie.

mustesc în palmele tîrînului
dinspre care vii și-nspire care te întorci
nu fără miță, nu fără deochi,
și-n călcătura pietrei
se așează un amurg de octombrie.

Bucuria frivolă ce apucase
în cercul și alături amneziei
să-și stabilizească identitatea
stau cumpănă la iadul porincării
cu ochii ostentivi de nemărginire
gropile cu var
aur și sălbătici,
aruncă aburii cu convingerea sublimă
că triumful zburătorului
e trimiteră spre necunoscut.

Pe sufletul tău

Pe sufletul tău,
legile chironanției sînt dușuri reci
patimile facerii
sugrumă instinctele cobailor
din care făcusem cotă parte.

Linii coboară în necunoscut,
întinzînd palma
zgometul încheieturilor de iarbă
arborescă în ultima cătătorie
la tagma singurătății
sub ancora iubirii,
bieți clopotari ignorați
de civilizație.

Tablou fluid

Alung dintre stele plîpînda piclă
singura după care s-a ascuns cerul
E nevoie de lumina lui darnică
în năului,
de albastrul copilăriei nici odată mîsluită
de cărările basmului,
pe care trece solara jerbă a candorii
pentru ca să te întorci la miezul ei întîrțor
cînd șesul e sterp
și cetățile pline
încă o dată atunci,
În amintirea jocului
ne căuțăm
cum minile se caută tulburate

S-aude ?

Citesc pe Edgar Lee Masters care tîmcește
tăcerea
tăcere mai lungă mai scurță
cîi suportăm să ne depășim singuri.
Nu e plăcut să tacî îndelung
nici zăii nici noi nu ne înțelegem fără gri
chiar dacă e dureros să vorbești
despre boală despre moarte
despre sărăcie despre trădare
Așa că nu vă mirați
tăcerea este o experiență
în care ne rostim duși pe gînduri.

film

Scriitorul și ex-comentatorului sportiv Mircea Radu Iacoban nu a uitat succesul debutului său în scenariul cinematografic (Totul pentru fotbal, regia : Andrei Blaier, 1978) și a recidivat cu o continuare materializată în filmul Am o idee (regia : Al. G. Croitoru, Casa de filme nr. 4). Varietățile pe tema fotbalului, sport cu o putere hipnotică, mai ales pentru cel care evoluează alături de protagoniștii jocului, păstrează tonul filmului inițial, beneficiind mai puțin însă de claritatea, coerența și ritmul asigurare de regizorul Andrei Blaier. Adept declarat al comediei de mare sobrietate, serioase, Al. G. Croitoru mizează în fapt mai mult pe armele satiră pentru a urmări nu jocul de fotbal, ci jocurile deseori întinse în afara terenurilor sportive în zonele unde un activiști sportivi de a salva de retrogradare o măruntă echipă provincială de fotbal. Dacă în Totul pentru fotbal, același pretext genera o comedie echilibrată, ritmată, cu autentice momente aplaudate la scenă deschisă, în Am o idee se resimte lipsa de unitate a efectelor, deseori cautate cu ostentativitate, eterogenitatea excesivă a personajelor (deloc puține), organizate într-un savant, dar puțin eficient ballet al grupurilor (antrenori, activiști, culturali sau sportivi, jucători, soții, pictori etc.). Colajizarea multelor numere comice, din care nu lipsește și inspirate gag-uri sau viabile adrese hrănite cu o incisivă satiră — aniversarea inau-

televiziune

gurării inotului, căutarea urmelor Riului mare — lasă nu rareori loc unor momente preluate din neînșinate c-misiuni de umor involuntar. Explicația nu este greu de găsit. Munca regizorului nu a fost deloc ușoară cu o masivă distribuție formată în mare parte din actori de comedie cu mare priză la public. Utlind ansamblul și ocind autoritatea regizorală câteva cupete de a fiș și încercat și au reușit să tragă pe spuză lor idei, care îngroșate sau marcate de repetate truvairii au diminuat atât unitatea spectacolului filmic, cît și ritmul său potențial. Astfel, se poate explica lipsa de relief a unor grupuri rămase într-un amorf stadiu de schiță — sportivii, pictorii sau chiar soțiile acestora — precum și pierderea pe parcursul filmului a unor personaje ce păreau să aibă un rost bine definit în acțiunea filmului — antrenorul Curmei. Comedie agreabilă doar, într-un reperțoriu estival îngrijorător de lipsit de pretenții, Am o idee marchează un nou titlu în activitatea unui scenarist care a învățat tehnica variațiilor pe baste exact limbă care ar mai fi tinut-o pe linia de plutire, engleză — pare făcută de un ceasornicar, elvețian sau nu, ce importantă mai are ?!, ceasornicar dispus să inoculează păpușile de tablă cu oameni care să le imite, mecanic, dînd din minți rigid, cînd se declară sează arcul, clipind la comandă, „Christ, Pierre, ah Hervé, vai Ana, vai Arh, tinea, oh...”, rîzînd, cum se spune, cu toți dinții, plîngînd, cum se scrie, fără lacrimi. O ecranizare prostă a unui roman, este mai periculoasă chiar și decît un tiraj difuzat prin „coop”, deoarece, dacă în ultima variantă cartea

Am o idee

Cit despre „Puterea voinței”, serialul de luni seara, rar ne-a fost dat să vedem una mai mare, dar și mai pornită să compromită cartea unui romancier dacă nu foarte mare, foarte lubit, Co-productia aceasta — în care nu se vorbeste exact limbă care ar mai fi tinut-o pe linia de plutire, engleză — pare făcută de un ceasornicar, elvețian sau nu, ce importantă mai are ?!, ceasornicar dispus să inoculează păpușile de tablă cu oameni care să le imite, mecanic, dînd din minți rigid, cînd se declară sează arcul, clipind la comandă, „Christ, Pierre, ah Hervé, vai Ana, vai Arh, tinea, oh...”, rîzînd, cum se spune, cu toți dinții, plîngînd, cum se scrie, fără lacrimi. O ecranizare prostă a unui roman, este mai periculoasă chiar și decît un tiraj difuzat prin „coop”, deoarece, dacă în ultima variantă cartea

La privit

nu riscă altceva decît să plăsească între stămburi și sticle de lampă, în prima ea poate fi chiar detestată. Îndoește, cei care urmăresc cu excesivă atenție și pasivitate ecranizările nu sînt cititori sau sînt cititori doar „de oțel”. Acesta iubesc cărțile cum iubesc unii dintre noi florile, la date fixe. Logic, deci, informațiile „telecitorilor”, în ceea ce privește valoarea cărților și a autorilor sînt precare, chiar false. Pentru el curtea și autorul sînt așa cum e văd și nu cum se citește. Din acest punct de vedere un romancier cum este Cronin, fin psiholog, preocupat de distorsiuni existențiale s.a. ajunge să semene săp-tîminal cu o bătăie albă, cu monogramă, saloanelor care trece din mîna în mîna, de la ochi la ochi, dintr-o lucră-mă într-alta, cu alte cuvinte cu un autor de kitsch. Ceea ce nu numai că nu este adevărat, dar este și flagrant. Însă cum nu avem să oprim această catenă de săp-tîminal, în mișcarea și speranța că și această ecranizare, ca atîtea altele, are sîrșit, cît după al nu știu cîtelea episod va veni și ultimul. Ne exprimăm consternarea pe care am resimțit-o atunci cînd, în emisiunea în care, între altele, ni se excolica în sîrșit de ce nu e bere dimineața : se cumpără orea multă, dom’le — am văzut un betivan împletitindu-se în timp ce din „off” era însoțit de o frumoasă compoziție însoțită de una din bijuteriile poetice ale lui Eminescu : „Atî de fragedă”. Pentru a toarea emisiunii „Inursiune în penibil”, dar mai ales pentru „autorii” ilustrații muzicale citim prima strofă : „Atî de fragedă te-ameam” / Cu floarea albă de cires, / În ea cu înțec dintre oameni / În cîlea vieții mele tești”.

ADEVĂRUL

— se gîndea Bortig — un adevărat om superior, capabil să înțeleagă un subaltern în întregul său, să nu acorde o importanță exagerată unor detalii, unor aspecte secundare, mărunte, și să căză în fața ochilor totalitatea unui om, să cumpănească trăsurile negative și cele pozitive cu deapă măsură, cu echitate — cu termenul acesta nou, ajuns la modă și folosit la fiecare pas — și să constate în acest fel dacă un om e în esență bun sau rău, demn de a fi promovată sau vrednic de a fi retrogradat, selecționat sau numai pus la punct cu toată asprimea. Bortig admitea în secret, în sine, în „forul sau interior” cum îi plăcea să spună, desigur Suciul cum bătuse joc odată de această expresie (și bătuse joc, glumind, nu condamndînd) epuîndu-l : „Ehei, tovarășe Bortig (caci pentru el toți erau tovarăși, nimeni nu era „măi Costică” sau „măi Fănică”, așa cum s-au narăvit unii să spună) expresia asta ai învățat-o din vreo predică, asta-i poezie, tovarășe, nu de comuniști”, dar în ciuda dezaprobarii Primului el nu reușise să lichideze această lipsă, era un narăv vechi, înrăit ; unorii obiceiului sau de a judeca omul „în esență” nu s-a inclina cumpăna în favorul celui examinat ci dimpotrivă, și nu erau tocmai lipsite de teme vorbelor rostite, unorii cu greutate, în sedințe importante, acumîlindu-se mai ales în lunile cînd s-au adus în fața organizatorilor de partid greșelile săvîșite într-o perioadă, în principal cînd era lui Lucrău Pătrășcanu, și s-au dezprobat (Bortig era convins că s-au „dezprobat”, și era tot atât de convins că nu trebuia să fie dezprobat, dar se ferea să dea glas acestor convingeri caci simțea că ceva s-a schimbat în jurul său și că unele gînduri ale sale pot fi considerate ca emanatii ale unor metode vechi, acum condamnate, și că o asemenea interpretare nu i-ar fi de nici un folos ci dimpotrivă) și în rațional lor multe curări uitate (Bortig era într-adevăr convins că ele fuseseră uitate pentru că el le uitase), nu-l priveau, nu-l atînceau.

francisc păcurariu

Ștefan Bortig nu fusese bucuros deloc aflînd de intenția lui Onisfor Suciul de a-și sărbători în orașul unde și-a început ascensiunea politică, cea de-a 70-a aniversare și mai ales cînd i-a făcut „sugestia” de a lua el inițiativa și de a mobiliza un „comitet” alcătuit din „cîțiva tovarăși vechi, de-ai noștri” și blestemă în gînd cînd i-a trecut prin minte să-l facă o vizită în cursul unei deplasări în interes de serviciu la București. Bortig înțese foarte sincer la Suciul, în păstra o recunoștință vie pentru că i-a deschis și lui porțile spre o ascensiune comodă. Cit timp Suciul a fost mare și tare, Bortig reamintea foarte frecvent, mai cu seamă în sedințele mai importante, spiriul de dreptate proletară dovedit cu toate prejudeciile de tovarășu Prim și era perfect consistent că Suciul aflase de constanța fidelității și recunoștinței sale, era informat de tot ceea ce se mai vorbea despre el în orașul peste care stăpînise (asta era termenul folosit cu plăcere, savurîndu-l parcă susterul și mireasma, atunci cînd vorbea de activitatea desfășurată în Orașul din Nord și Bortig stia foarte bine că el corespondea intru totul adevărului, nu era o vorbă aruncată în vînt ci definierea foarte exactă a unei situații concrete, de fapt), el înșasi, Bortig, dom’ Fănică pentru întregul raion (cu excepția, evident, a șabilor care nu puteau renunța la principalitatea lor caracteristică și-l spuneau cu familiaritate „măi nea Fănică”), îl trimise în anii aceia, nu prea îndepărtati în timp dar împini de miserie implacabile ale realității undeva într-un spațiu foarte înecat, îndepărtat, oricum nevrednic, cînd Suciul plecase multă putere, mai bine zis ajunsese să dețină mai multă putere ca oricînd și nimeni nu putea bănuși că înălțarea sa e aidoma cu aceea a făcării ridicate drept spre cer înainte ca jăratecul ce-l întretinea să se năruie și focul să se stingă, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reavîntă, și încrederea aceasta l-a salvat de la multe neplăceri nu numai cît timp Suciul lucra în raion (adică „stăpînise”, căci așa îl plăcea să spună, căci nu era un om care se fereste de a-și spune adevărul pe nume) ci și mulți ani după aceea, și ea l-ar fi putut înlesni fără nici o îndoială ascensiunea la funcții mult mai importante decît aceea de director general al O.C.L.-ului raional, Onisfor Suciul îi vorbea în data de-a doua, lăsînd în urmă doar o sărmă răstucire de fum acru, date exacte despre tot ceea ce îl putea interesa (și stia că îl va interesa orice cuvînt) aruncat despre el la vreo sedință sau scăpat la un pahar, între oameni considerați prieteni de încredere, adică oricum complici, știînd prea multe unii despre alții pentru a-și putea permite să se „toarne”, ba unorii, mai ales cînd avea nevoie de sprijinul puternicului bărbat, în cîlele cînd situația îi era amenințată, cînd apăruese vreunul care rîvnea la „pîinea” lui, sau cînd era prins cu vreun matrapazie și se temea să nu fie dat în vileavă, se rezeceza personal la București pentru a-l relate pe larg cele aflate, ba străduindu-se să le dea culoare, amănunte capabile să le lărgească dimensiunile, să lase bănuite implicatii multiple, și Suciul se arăta totdeauna recunosător iar atunci cînd avea nevoie de sprijin, săritor și eficient, Bortig mai stia că Suciul avea o deplină încredere în el, lăsase uitate o mulțime de întîmplări neplăcute aflate despre el, puse la punct pe cei care l-au atacat prin sedințe, nu putea permite, spunea el cu hotărîre, cînd tovarășii începeau, cîlîi în luptă și în muncă, în care se putea pune nădejde, să fie colomniati, să fie minții cu miopie sau cu reav

atelier literar postea redacției

A. DORIN: În general, pagini interesante, care nu lasă, senzația unui progres, ci mai degrabă, pe aceea a unui câștig de teren în favoarea coniecției laborioase. Mai bine, în „O sărbătoare”, „Eu cu părul în ochi”, „Cind scriu”, „Fruntă”.

M. CRISTOFAN: N-ai folosit cum trebuie lungura răsunătoare, în completarea a unor cunoștințe dv. despre poezie, în îmbogățirea și perfecționarea mijloacelor, etc. Textele de-a-cum nu creează, ci mimează poezia, agită și învârtă fără sărăce, un fel de trusă „poetică” minimală, stas l., într-o joacă sau prestigiu de nișă măcar spontană, întâmplătoare, ci pe o rețetă mereu aceeași, invariabilă, monotona. E de la gresită care nu va putea duce decât la eșecuri. (Ceva, în „Rădăcini”).

M. OLARIU: E ceva, dar încă vag, nesigur, incipient. Să mai vedem.

D. ILIE: „Lacul sublim” e singurul lucru inteligibil. În rest, mister deplin (ca și în parabola cu „Les six femmes”, dealtfel l.).

A. BLASCU: Sint, în general, pagini modeste, uneori cam fortate, altele dominate de convenționalism didactic și locuri comune. Ceea ce nu înseamnă că nu aveți deplină dreptate în privința sorții vitrege a umorului și satirilor, în zilele noastre.

C. IONESCU: Citeva pagini bune, dar nu la nivelul superior așteptat (exigențele se adresează — mai trebuie s-o spunem? — omului de talent, conform reputei zicale că „de unde nu e, nici Dumnezeu nu cere...”). „Doar gândul unora”, „Mesaj”, „Vei simți”.

KABESI ALGOS: Parcă e mai bine, în ansamblu, dar

curșivitatea încă suferă, „zvucul” e încă absent, adăosul de elemente noi n-a adus decât un plus de încercătură aglomerată și o inutilă, grațioasă expresie licențioasă, în strofa penultimă).

A. DUMITRAȘCU: Mulțumiri și reciprocitate!

V. MĂNESCU: Există o undă lirică, zăbindu-se printre forme groase, „studiate”, manieriste, în căutarea unui sunet simplu, liber, pur. Ceva, în „Ascultind Enescu pe întuneric”, „Cum să mîngii o pasăre adormită”, „Poetul”, „Am chemat fotografiu cu blitzuri”, „Cind”, „Alibi”.

E. CHELARU: Predomină lucrul manual, efortul grafic, lipsit de inspirație, de spontaneitate, de „cutie de rezonanță”. Ceva, în „Visul tău”, „Onestitate”, „Caut clipa”.

EM. BALȚANU: Lucruri frumoase, calme, înțelepte („Văcanță”, „Plecare”, „În cuvinte”, „Orgoliu”). Mulțumiri și urări de sănătate.

PAUL MONA: Un început de limpezire și consistență în unele pagini („Datoria mea de bărbat”, „La modul general”, „În sănătatea mea”). Să sperăm că acest început va avea urmări din ce în ce mai convingătoare.

OPTIMUS: Lucruri neinspirate, cele mai multe, notații dezordonate, inconsistente, neglijente. Ceva mai bine, în „Accesorii”, „Luai din jurul meu toate lucrurile”. Ne-a mișnat, desigur, veteșca eșecului, dar felul cum îl întimpină și de bun augur. Ne puteți căuta, în rest, cind considerați necesar.

Dana Cosma (pe viitor, mai citiți!), **Nicolae Nel Danilov**, **X.Y.Z.**, **Nelu Voican**, **Vasile Gramaticu**, **GAL** (mai citiți!),

Victor Adde, **Florian F. Alexandru**, **Florea Cristy**, **Al. Dak**, **I.D. Vedeanu**, **Dorin Sabanglan** (mai bine, în „Lectură”, „Lección despre drăgăș”, „Luca Luca”, „Tribun”, „E.T.K. 38” (mai bine, în „Biscuit”, „Pionul”), **Mirela Casapu**, **F. Sadic**, **Dor de soare**, **Eugen Dogaru**, **Cornelia Armina**, **Marcu**, **Nae Cristian**, **Alfonso Pinteș**, **R. Popel** (ceva, în „Sint prelungirea singelui”); **Nimic nou!**

MANUSCRISE NEISCALITE: „Strigăt”, „De unde această neînțelegere”, „Am iubit un gând” etc.; „Întrebări lângă un zădărnici”, „Ucenicii marelui”, „Pentru ce această noapte?”, etc.; „Scut”; „Flori de muncitor”, „Pe prisma casei bătrânești”, „Pendulare”, „Etapă”, „Planul suprapuse”, etc.; „Oameni, oameni”, „Vise de oameni”, „Admiratia de stelar”; „Emfaza limbii”, „Prima zi de moarte”, „Mistificare”, etc.; „Din trupul înmormăntat pînă”, „Sacrificiu din dragoste pentru pacea pămîntului”, etc.; „Brusc și dintr-o dată”, „Scrisoare mamei”, etc.; „Uneori noaptea”, „Successorii”, „Disculpare”, etc.; **M. Ciocanel**, **Vip**, **Ionel Bălan**, **Sabin Ciupa**, **Viorel Nină**, **Dan Priscope**, **Mihail Const. Voicu** (ceva, în „Omul este o pradă”, „Fosnetul privitorilor”), **George Nord**, **Mihail Turzai** (ceva, în „Zăpezile”), **Afrodita**, **Petru Paol** (indescifrabil), **Liliana Lăcrămioara Hrenciu**, **Marian Ucin**, **Adrian F.**, **Ioan Pop**, **Mircea Mihai**, **Vasile Grigoras**, **Teri Busuleiu**, **Glaney Fernic**, **Maria Luca**, **Vierica Maxim**, **Loys**: Încercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Nu blestem

Mă confunzi, sir, sint prieten cu lacheii
Și dacă port monochi de mărgean
E ca să pot privi prin borta cheii
Madame despuțate la pian.

În umbra ușii port pantofi de vală.
Vă-mbătînesc pe toți cu-al meu soroc,
Cum opintii pe fiu să-l faceți totă
La adăpostul fastului baroc.

Dirințel, sir, nu-i lege dumaticul
Si-n vise nu-s doar bule de săpun;
Și dacă Venus imi respectă patul,
Nici Cronos n-are slugă, ci stăpîn.

Si gînduri de despice, le gust deșerte.
Închinîndu-l la haită n-aș putea,
Cînd știu c-oș din oase fără moarte
Nu blestem, sir, cucuta din ulcea.

Cu ochii pe ceas

Așa, pînă la capătul
pe care nimeni nu-l știe,
vă aștepta răbdătoare
să te smulgi de lumesti legături
pentru aceste răstimpuri
pentru care nu mai am nume —
într-ait se confundă
cu vorba simplă „viață”.
Tot așa, vor fi zile și nopți
cînd fotolul acesta
va fi un scaun de tortură —
din azele ce se mai pot vedea
prin muzele închisorilor.
Ceasul acesta
l-ai dres dinăstă —
prin el imi măsori timpul,
dilatîndu-l, la exasperare,
știînd
c-o alt timp nu mai am —
c-o nu am nici o rezervă,
nu păstrez niciieri,
în nici o coșetă,
în nici un serton,
nici măcar o secundă
care nu-ți aparține.

Cînd scriu

Cuvintele mele
sint degate umezite
cu cald
sting luminări...

Desene de Robert Drăghici

Poetul

o drum pornit din mîndriea timpului
cu urma grea de gînduri și de vise
din lutul tău o intrupare pură
drinle de aur și-a deschis

nu pot să istovesc acea pornire
ce-n clopetele frunții o ghicesc
cînd lucrurile oricît de sărace
dau buzna-n mine și mă biciuiesc

MARIUS DUMITRESCU

VIRGINIA SOARE

ANDREI DORIN

Mult is, doamne, nestatornic

Mult is, doamne, nestatornic,
parcă treier timp pe ornic,
mai departe sint de moarte
cu minciuna dintr-un foarte,
mai pieziș și mai amintre
sint c-un somn de prunc în vîntre,
mai altfel și mai așa
iarba-n ea m-o înfășa
de la pleoapă pînă la gînd
totdeauna prea curînd,
de la cîntec pînă la glezne
totdeauna mult prea lesne,
de la suflet pînă la gene
niciodată prea alene,
de la da pînă la nu,
de la fărî pînă la cu,
de la pe pînă la sub,
de la arie la cu,
de la do pînă la si
într-o ușă va scrișni
ruginită cheia soi
să mă-nghesue bemol
vindecat de rostogol
în cavoul lunii gol!

IOAN GRUNZ

Biografie

Nu știi despre mine dect
Ceea ce știu eu despre o piatră din drum:
c-o fost călăcă-n picioare
și la rîndul său a lovit;
c-o vînturi și ploi au mușcat cu furia
din ea
(lupta pentru apărarea fiecărei
particule a fost nenchipuit de grea)
c-o uneori au acoperit-o petale ușoare,
altelei prafuri înăbușitoare;
c-o visa să capete strălucire
și să-și ducă viața în montura unui inel
dăruit ca peete pentru o mare
iubire.
Nu știi despre mine dect
Ceea ce știu eu despre o piatră din
drum.
(chiar altă eră necesar — atît și nimic mai
mult).

DIANA BARBU

ECHILIBRUL CRITIC

Urmare din pag. 1

sint curată mitologie o dovedește, printre alții și Nicolae Ciobanu, om politic și cu infinite ceremonii în dialog, semănînd în aceasta cu Eugen Simion, pacific și de o mansuetudine extremă în fața fratelui. Astfel de observatii nu se bizuie însă în chip exclusiv pe civilitatea raporturilor umane, obligatorii intr-o lume culturală, ori de unde ar fi, ci par a izvori dintr-o compoziție sufletească echilibrată, care e a unui exemplar senin al umanității. Nicolae Ciobanu e omul pasiunii, omul simțurilor solide și fără anxietate patetică dovedită de alții, nu e dotat pentru lupta pe baricadă și în vreme ce cite unul e tulburat de evenimentele curente, el își plimă copiii prin Cișmigiu. Acest iremediabil Candide, înfrînd pe toți la fel și înapă a vedea unde sîrșesc camaraderia și unde începe poltroneria, are umor, convingeri ferme exprimate neted în particular și cu o acuitate directă care ar putea uili pe aceia care îl cunosc numai din scris. Nicolae Ciobanu a venit în critica literară din mediul universitar, e băntău prin adopție și moldovean de origine. Un deceniu, ci a fost lector la facultatea filologică din Timișoara, a însemnat spiritualcește pentru el enorm și l-a pectuit curiera critică pentru multă vreme.

De îndată ce abandonează „critica orală” și se apucă de scris, în acest om se deplin onest față de sine se trezește profesorul și pedagogul. El știe că a emite judecări înseamnă a te așeza într-un punct absolut față de operă și într-un raport relativ cu istoria. Ceea ce astăzi pare îndemnabil, miine ar putea valora cu mult mai puțin, ceea ce ochiul contemporan își se pare placid, ar putea căpăta valoare a posteriori. Critic pasional riscă precum „jucătorul” lui Dostoievski, chiar în ipoteza că ar trebui să se „sinucidă” moralicește în final, „profesorul” călînd de preferință pe terenul clasic și respingînd în aparență pasiv, examinînd opera ca lumurii antici, au fost marile sinteze pregătite de asemenea controale periodice.

Fapt sigur e că prin înaintarea sa ca de mașinărie grea, urcînd pleptiș un colț abrupt, critica lui Nicolae Ciobanu a câștigat mult în diversitate și, în definitiv, în caloare. Cea mai valoroasă contribuție a criticului („Însemne ale modernității”, II) este și cel mai fidel portret luat, „la secundă”, acela al unei conștiințe scăpate, nu de tot, de presunua normelor catedratiche, cîștigînd, în imaginație, în examenul istoriei literare, stabilit temporar în „orizontul” contemporan spre a lua o mostră de sol literar, și, nu în ultimul rînd, un cronican plin de cordialitate al debutanților, pe care îl vede cuprînsi, ca pe Saint-Jérôme, de tot soiul de „tenții” (ale poeziei, prozel și criticii, precum și ale unui nou debut) ceea ce nu e puțin lucru, întrucît tot ceea ce face Nicolae Ciobanu, oricît ar avea alții păreri care îl contrazic, impune prin tenacitate, dar și senzația solidității verificate și este o expresie, precum zice criticul însuși, a „mitologiei muncii”.

nou, căci „profesorul” e în exegeza gata format de la primele manifestări și a-și rectifica stilul ar fi o erozie cu incalculabile consecințe. În schimb, bariere evoluează în raport atît cu maturizarea conștiinței individuale cît și cu înaintarea exegezei critice globale, căci cine este „profesor” înțelege a rectifica opinia cu greu însă a o rectifica în final decât alții au demonstrat altocă, mai bine și mai convingător. Voca didactică în critica este, ca alina, mediatorul instinctiv cel mai fidel al mentalității critice curente.

Studiul despre „nuevă și povestire” s-a lîvit, ca alina atunci cînd proza românească repudiasă pentru un moment romanul, cultivînd „short stories” în ideea de a se reînnoaie la real. Monografia asupra lui „Ionel Teodorescu” e o restituire critică obligatorie la momentul ei, cînd prozatorul ornamental și baroc se reînnoaie, prin reditări. În actualitate și căpătare o incontrolabil glorie mai cu seamă la public, „Însemnele modernității” indică și acestea un accent nou al exegezei, pe care Nicolae

Ex libris de Dragoș Morărescu

Ciobanu îl pune mai rar înțilul. Deși revizuirea nu privește pe aceia care susțin prin valoare întreaga noastră literatură, totuși procesul rectificator este salutar și în fond prin contribuția conjugată a unor asemenea cercetări serioși, cu aspect în aparență pasiv, examinînd opera ca lumurii antici, au fost marile sinteze pregătite de asemenea controale periodice.

Fapt sigur e că prin înaintarea sa ca de mașinărie grea, urcînd pleptiș un colț abrupt, critica lui Nicolae Ciobanu a câștigat mult în diversitate și, în definitiv, în caloare. Cea mai valoroasă contribuție a criticului („Însemne ale modernității”, II) este și cel mai fidel portret luat, „la secundă”, acela al unei conștiințe scăpate, nu de tot, de presunua normelor catedratiche, cîștigînd, în imaginație, în examenul istoriei literare, stabilit temporar în „orizontul” contemporan spre a lua o mostră de sol literar, și, nu în ultimul rînd, un cronican plin de cordialitate al debutanților, pe care îl vede cuprînsi, ca pe Saint-Jérôme, de tot soiul de „tenții” (ale poeziei, prozel și criticii, precum și ale unui nou debut) ceea ce nu e puțin lucru, întrucît tot ceea ce face Nicolae Ciobanu, oricît ar avea alții păreri care îl contrazic, impune prin tenacitate, dar și senzația solidității verificate și este o expresie, precum zice criticul însuși, a „mitologiei muncii”.

REVISTA STRĂINĂ

● **PREMIU.** Academia Mallarmé a decernat premiul Lionel Ray premiul său pe 1981. Marele premiu al Mării, acordat de Asociația scriitorilor de limbă franceză, este atribuit lui Jean-François Fernand Gouffier pentru „De poudre, de gloire et de misere” aparut la ed. A. Bellanger, Nisa și la Guy Robou pentru „L'escale prochaine” editat de Gallimard-Lévy.

● **PROGRAMUL ESTIVALE** ale scenelor Budapestei oferă tucitorilor capitalul ungare intrinsec și reputate ansambluri de folclor, operă și balet, revistă, orchestre de muzică ușoară din țară și străinătate. Au fost prezentate, printre altele, ansamblul național mexican, „Balet Folkloric de Mexico”, Ansamblul de dansuri din Tahiti, Baletul național din Seneegal, Ansamblul popular bulgar de cântec. Scena din Insula Margarita va găzdui spectacolele cu „Rigoletto” de Verdi dirijat de Uri Mayer (Canada), „Requiemul” lui Verdi, dirijat de Vasadi Balogh Lajos, și opera „Vadua veselă” vor fi programate pe aceeași scenă. În „Curtea domenică” a hotelului „Hilton” din Ceteaua Plouă vor avea loc concerte de muzică barocă, spectacole cu opere buffe de Cimarosa și Pergolesi.

● **PERSONALITATEA** lui Boris Poliov, a cărui dispariție a fost dureros resimțită atât de cititorii din țară ca și de toți cei care l-au cunoscut opera prin intermediul unor traduceri este evocată în continuare de membrii ai grupului de lucru. Cunoscut mai cu seamă pentru romanele sale „Fovetea unui om adevărat” și „Aur”, adevărat best-seller-uri în țară sa, Boris Poliov a publicat prima sa operă în română, „Pravda”, corespondent de război pentru „Pravda”, în timpul celui de-al doilea război mondial și scrie mai multe articole despre război în revistele „Pravda” și „Roșii. Istoria lui Alexei Meresiev și consacră prin succesul său ca unul dintre marii scriitori sovietici. Revista „Junost” pe care a condus-o ani de zile, a fost unul din cele mai importante talente, ale debutanților și tînărului scriitor care astăzi sint nume binecunoscute publicului sovietic. În această calitate e la mijloc pentru o artă realită, mereu capabilă de înțeles care să ofere o imagine veridică a realităților sovietice.

● **ANUL ACESTA** se împlinesc 60 de ani de la nașterea lui Wolfgang Borchert, unul din principalii exponenți ai „generației războiului”, al „generației pierdute” autorul unei opere scurte dar cu un amplu ecou în literatura germană de după 1945. De fapt mesajul operii sale a fost receptat de marea cunoscător a numelui de „Grupul 47” din care au făcut parte printre alții scriitorii ca Heinrich Böll, Ilse Aichinger, Günter Eich, Paul Schallbach, Günter Grass. Aceștia au văzut în violența cu care s-a manifestat neobișnuitul protestatar al lui Borchert o posibilitate de primire a unei lumi terozitate încă de război. Dacă plăcheta de versuri „Laternen, Nacht und Sterne” (Felnul, noaptea și stelele) apărută în 1946 nu constituia dect un prelucru al creației sale, volumul de poezii „Die Hundelöhne” (Păpădi), 1947, precum și piesa „Drause vor der Tür” (În afară, în fața ușii) a cărui premieră radiofonică a avut loc a doua zi după moartea sa s-au asigurat lui Borchert o largă notorietate. Postum și pînă de înțeles au fost traduse în numeroase limbi. „Afară și în fața ușii” fiind montată pe principalele scene ale lumii. Opera lui Borchert e cunoscută și la noi datorită unei ediții din 1964, Versalles, operă comentată și însoțită de o traducere în română și opera marelui compozitor”. Se impune însă personalitatea regizorului, britanicul Ken Russell, nel care a reușit să transpună pînă acum în imagini atît de sugestive creația lui „Genialului” Liszt și Mahler în portrete filimice dedicate acestor muzicanti.

● **UN NOU FILM** despre Beethoven este în curs de realizare pe planurile și în Imprejurimile Vienei. Numele lui în privința subiectului avînd în plus „Drause vor der Tür” (În afară, în fața ușii) a cărui premieră radiofonică a avut loc a doua zi după moartea sa s-au asigurat lui Borchert o largă notorietate. Postum și pînă de înțeles au fost traduse în numeroase limbi. „Afară și în fața ușii” fiind montată pe principalele scene ale lumii. Opera lui Borchert e cunoscută și la noi datorită unei ediții din 1964, Versalles, operă comentată și însoțită de o traducere în română și opera marelui compozitor”. Se impune însă personalitatea regizorului, britanicul Ken Russell, nel care a reușit să transpună pînă acum în imagini atît de sugestive creația lui „Genialului” Liszt și Mahler în portrete filimice dedicate acestor muzicanti.

● **DESPRE** un mic volum al lui Philippe Beaussant aparut la Gallimard, Versalles, operă comentată și însoțită de o traducere în română și opera marelui compozitor”. Se impune însă personalitatea regizorului, britanicul Ken Russell, nel care a reușit să transpună pînă acum în imagini atît de sugestive creația lui „Genialului” Liszt și Mahler în portrete filimice dedicate acestor muzicanti.

Urmare din pag. 1

a XII-a). Ba, alții, chiar într-o autoritate aceluiași manual, se ivesc neconștient. Vom ilustra ambele cazuri. 1) Manualul de clasa a X-a vorbește, într-un capitol introductiv (s.n.) asupra literaturii dintre cele două războaie mondiale, de patru etape în creația lui Ion Barbu (parnasiană, de tipose balcanic, expresionist-erotică, ermetică), pe cînd în manualul pentru clasa a XII-a, unde poetul se studiază monografic, (s.n.) sint prezentate trei etape (lipsind cea expresionist-erotică). 2) În manualul pentru clasa a X-a, B. Fundoianu e încadrat la modernității a „Sburătorului” (p. 83) împreună cu Hortensia Fădănt-Benescu, Ion Barbu, Camil Petrescu ș.a., în acela pentru clasa a XII-a, N. Mănolescu îl enumără la tradiționalisti (p. 21), după cum s-a constatat ceva mai sus, iar în același manual de a XII-a, la avangardisti (p. 13), alături de Tristan Tzara, Harie Voronca ș.a., capitolul „Reviste și tendințe în evoluția literaturii” (interbelice) fiind redactat de N. I. Nicolae. Ceea ce am și avut de demonstrat...

Tot în capitolul introductiv din manualul pentru clasa a X-a ne întîmpină un aspect ciudat. E drept, de altă natură. Schițîndu-se tabloul poeziei dintre cele două războaie (p. 87), după

Citeva aspecte de istorie literară în paginile manualelor de liceu (II)

succente referiri la Arghezi și o trimitere la O. Goga, sint prezentați M. Beniuș și M. R. Parahivescu, înamte ca elevi și dea cu ochi de numele lui Ion Filat sau A. Maniu, amîndoi îngheșuți în cite-o umiliă paranteză, și înainte de numele lui V. Voiculescu, L. Blaga, Al. Philippide, I. Barbu, iar G. Bacovia, I. Vineș ș.a. absențind cu desăvîrșire. Mihail Beniuș și M. R. Parahivescu rîmîn poezii însemnate, dar nu debutanți pe atunci, definesc perioada interbelică.

Paradoxal, asemenea tentative de reînnoaie la depășita optică se întrezăresc la unii care l-au combătut cu competență atîdată. În manualul pentru clasa a XII-a sînt scris negru pe alb: „Literatură română de după Revoluția de eliberare națională și socială continuă în chip firesc, organic (s.n.) literatura anterioară” (p. 108). Revine vine îndată, involuntar, tot din partea ma-

nuallului, de vreme ce „Lucian Blaga (autorul unui remarcabil volum de poezii noi, apărut în 1962, la un an după moartea poetului)” n-a mai tipărit nici-o carte de versuri originale în anul scurții de „Nebănuțutele trepte” încoace. Or, N. Mănolescu știe mai bine decît noi de ce. Într-un anumit interval, n-am citit poezii semnate de Arghezi, Voiculescu, Philippide, St. Aug. Doanș, Geo Dumitrescu ș.a., cum tot atît de bine știe de ce nu mai figurează de mult în programa școlară opere ca „Mitra Cocor”, „Bărăgan” etc.

Exceptînd aceste citeva cazuri, manualele școlare aparțin la „Versalles, operă comentată și însoțită de o traducere în română și opera marelui compozitor”. Se impune însă personalitatea regizorului, britanicul Ken Russell, nel care a reușit să transpună pînă acum în imagini atît de sugestive creația lui „Genialului” Liszt și Mahler în portrete filimice dedicate acestor muzicanti.

prestigios față de operele studiate în liceu fie că sint ignorate (rezervele lui Mănolescu față de „Nunta Zamfiresc”, de pildă), fie că autorii se căznesc să le combată fără a numi criticul: „O lectură superficială a marelui prozator ar putea da sentimentul de „monotonie”, impresia este generată de repetarea unor motive, situații sau personaje. Este o falsă senzație, pentru că motivul haudicei, de exemplu, reprezintă actul de protest, manifestat într-un anume fel de Vasile cel Mare și altele de ceilalți haudici, atît de tînărul lui Luceafărul și a secolului său. Cunoscut ca muzicolog, și specialist în muzică veche Philippe Beaussant (autor și al unei cărți despre Francis Couperin) se relevă de această dată ca un scriitor delicat și subtil capabil să revine viața complexă a unei epoci pe ete de somnolente, teatrală și ostentativă, pe atît de complexă, capabilă să creeze unu din marile spectacole ale lumii moderne: opera.

echivalează cu micșorarea scriitorului? Atunci, cum se formează spiritul critic al elevilor, capacitatea de a discerne...?

Întrerupem aici, din motive de spațiu, observațiile asupra unor fapte de istorie literară prezentate necorespunzător în manualele școlare, renunțînd a discuta studierea lui Caragiale în cadrul realismului (cu o nuelă naturalistă în liniile ei fundamentale: „În vreme de război”, renunțînd și ne referim în modul cum e tratat simbolismul în manualele pentru clasele a X-a și a XI-a etc. etc.

Nu putem încheia, totuși, rîndurile de față, eludînd una din cerințele contribuind la eficienta manualului școlar: accesibilitatea limbajului. Apelîm pentru edificare la cartea pentru clasa a X-a: „În încercarea ideii pe care o cuprînde, poezia se adresează intelectului, capacitatea de asociere a înteleșurilor unor simboluri juxtapuse, într-o frază poetică lapidară, care renunță la instrumentele gramaticale ale coordonării” (p. 91).

Sîntem incredințîți că observațiile formulate în prezentele rînduri asupra unor fapte de istorie literară vor pîeda, cu modestia lor forță de convingere, pentru o grîă sporită față de manualele de limbă și literatură română.

